

Koalicija za promociju i zaštitu ljudskih prava

Gornjodravaska obala 81 / 31 000 OSIJEK / Croatia
Tel/fax: +385-31-284-320 , +385-31-284-321 , +385-31-284-323
E-mail: lsc@os.htnet.hr; Website: www.lsc.hr

OSTVARIVANJE PRAVA NA SLUŽBENU UPORABU JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA U JEDINICAMA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE I PROGRAMI NA JEZICIMA NACIONALNIH MANJINA NA HRVATSKOJ RADIOTELEVIZIJI

UVOD

Pravo pripadnika nacionalnih manjina na privatnu i javnu uporabu materinskog jezika i pisma jedno je od ključnih pitanja za očuvanje i zaštitu identiteta, kulture i drugih osobitosti manjinskih zajednica.

Razmatrajući ovo nerijetko složeno i osjetljivo pitanje Visoki je povjerenik za nacionalne manjine Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (VPNM OSCE), između ostalog, naveo: "S jedne strane, jezik je osobna stvar usko povezana s identitetom. S druge strane, jezik je važno oruđe društvene organizacije koje u mnogim situacijama postaje predmetom javnog interesa. Sigurno je da je uporaba jezika vezana za različite vidove funkcioniranja države. U demokratskoj državi koja njeguje ljudska prava, prilagođavanje postojećim različitostima tako postaje važan predmet politike i prava. Propust da se postigne odgovarajuća ravnoteža može postati uzrokom međuetničkih napetosti"¹.

Pravo na uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj ostvaruje se temeljem Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (UZPNM) i Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj (ZUJPNM) te sukladno relevantnim međunarodnim instrumentima.

Ovaj se dokument ograničava na sagledavanje određenih pitanja glede ostvarivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, te pitanja proizvodnje i emitiranja programa na jezicima nacionalnih manjina na Hrvatskoj radiotelevizijskoj (HRT), jedinom javnom radiotelevizijskom servisu u Hrvatskoj, a oslanja se na sadržaj diskusije okruglog stola koji je održan u Zagrebu, 24. listopada 2006.god.²

Cilj ovog dokumenta je podići svijest javnosti o nekim pitanjima ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma kojima se manjine služe, te o pitanjima medijskih sadržaja za nacionalne manjine u programima HRT-a. Dokumentom se teži dati doprinos inicijativama usmjerenim na ostvarivanje spomenutih prava u praksi.

SLUŽBENA UPORABA MANJINSKOG JEZIKA I PISMA – ZAKONODAVNI OKVIR

Uvjete službene uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina, kojima se osigurava ravnopravnost s hrvatskim jezikom i latiničnim pismom uređuje ZUJPNM iz 2000.god.

Člankom 12. UZPNM utvrđene su tri mogućnosti za ostvarivanje prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma kojim se služe pripadnici nacionalne manjine:

1. kada pripadnici pojedine nacionalne manjine čine najmanje jednu trećinu stanovnika jedinice lokalne samouprave;

2. kada je to predviđeno međunarodnim ugovorima koji, sukladno Ustavu Republike Hrvatske, čine dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske;
3. kada je to propisano statutom jedinice lokalne ili područne samouprave u skladu s ZUJPNM.

Uvjeti i način ostvarivanja ravnopravne službene uporabe jezika i pisma kojim se služe pripadnici nacionalne manjine u predstavničkim i izvršnim tijelima i u postupku pred upravnim tijelima jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave³; u postupku pred tijelima državne uprave prvog stupnja, u postupku pred sudbenim tijelima prvog stupnja; u postupcima koje vode Državno odvjetništvo i javni bilježnici, te pravne osobe koje imaju javne ovlasti, uređeni su ZUJPN-om (čl.8.-20.).

ZUJPNM-om i/ili statutima jedinica lokalne samouprave propisuju se mjere koje omogućuju na područjima tradicionalno ili u znatnijem broju naseljenim pripadnicima nacionalnih manjina očuvanje tradicijskih naziva i oznaka te davanje naziva naseljima, ulicama i trgovima imena osoba i događaja od značaja za povijest i kulturu nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj. Ostvarivanje prava na ispisivanje i isticanje dvojezičnih ili višejezičnih topografskih oznaka ovisi o uvođenju jezika i pisma nacionalne manjine u ravnopravnu službenu uporabu.

Pripadnicima nacionalnih manjina priznato je pravo na izdavanje dvojezičnih osobnih iskaznica, na hrvatskom te jeziku i pismu kojim se služe (čl.9.st.2. UZPNM), na cijeloj teritoriji Republike Hrvatske bez obzira da li su u jedinicama samouprave manjinski jezik i pismo u ravnopravnoj službenoj uporabi ili ne.

ZUJPNM i UZPNM propisuju da će se nakon njihova stupanja na snagu poštivati prava stečena u prethodnom razdoblju. ZUJPNM propisuje da se njegovim stupanjem na snagu ne mijenjaju niti ukidaju prava na uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina stečena prema ranije primjenjivanim propisima (čl.2.st.2.ZUJPNM). U temeljnim se odredbama UZPNM navodi da je ovim Ustavnim zakonom ili posebnim zakonom moguće ostvarivanje određenih prava i sloboda utvrditi, između ostalog, i ovisno o stečenim pravima i međunarodnim ugovorima (čl.4.st.6.UZPNM).

Značajne međunarodne multilateralne ugovore predstavljaju Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina (OKZNM) i Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima (EPRMJ).⁴

OKZNM određuje da će na područjima nastanjenima osobama koje tradicionalno ili u znatnijem broju pripadaju nacionalnim manjinama, ukoliko te osobe to zatraže te ondje gdje takav zahtjev odgovara stvarnoj potrebi, stranke uzastojati, koliko je to moguće, osigurati uvjete koji će omogućiti korištenje manjinskog jezika u ophođenju tih osoba s tijelima vlasti (čl.10.st.2); te da će na područjima

tradicionalno nastanjenima znatnijim brojem osoba koje pripadaju nacionalnoj manjini, stranke u okviru svojih pravnih sustava, uključujući - gdje je to prikladno - sporazume s drugim državama te uzimajući u obzir njihove specifične uvjete, uznastojati istaknuti tradicionalne lokalne nazive, nazive ulica i druge topografske oznake namijenjene javnosti također i na manjinskom jeziku kad za takve oznake postoji dostatno zanimanje (čl.11.st.3.).

Člancima 9. i 10. EPRMJ regulirane su obveze Republike Hrvatske glede uporabe manjinskih jezika pred sudskim tijelima, upravnim tijelima i javnim službama na području sudova i upravnih područja države na kojima broj stalno nastanjenih osoba koje se koriste regionalnim ili manjinskim jezicima opravdava primjenu predviđenih mjera. Prihvaćene obveze odnose se i na isticanje tradicionalnih naziva mjesta na manjinskim jezicima. Primjena EPRMJ odnosi se na uporabu talijanskog, mađarskog, srpskog, češkog, slovačkog, rusinskog i ukrajinskog jezika.

OSTVARIVANJE PRAVA NA SLUŽBENU UPORABU MANJINSKOG JEZIKA I PISMA U PRAKSI - NEKA OTVORENA PITANJA

Savjetodavni je odbor za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe (SO OKZNM) 2004.god.⁵ zaključio da brojčani prag koji jamči uvođenje manjinskog jezika u ravnopravnu službenu uporabu isključuje niz općina i gradova u kojima živi značajan broj pripadnika nacionalnih manjina (npr. grad Vukovar u kome Srbi prema popisu stanovništva iz 2001.god. čine 32,88% stanovništva, te grad Knin u kome čine 20,83%). SO OKZNM je ukazao i da provedba jamstava nije bila dosljedna u svim općinama u kojima je brojčani prag zadovoljen te da se mogućnost propisivanja ravnopravne službene uporabe manjinskog jezika statutima jedinica samouprava neovisno o brojnosti pripadnika nacionalne manjine ne primjenjuje često unatoč pozitivnim primjerima u Istri koji se odnose na talijanski jezik. Hrvatskim vlastima preporučeno je da poduzmu proaktivne mjere u cilju provedbe zakonskih jamstava u svim jedinicama lokalne samouprave. Vlasti su, nadalje, ohrabrene i da u područjima

u kojima živi značajan broj pripadnika nacionalne manjine upotrijebe svoje diskrecijsko pravo i uvedu mogućnost uporabe manjinskog jezika u ophođenju s javnim vlastima.

Odbor stručnjaka za praćenje i ocjenu primjene Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima (OS ESPRMJ) izvjestio je 2005.god.⁶ da ne raspolaže cjelovitom slikom područja na kojima je službena uporaba manjinskih jezika propisana temeljem jednog od automatskih mjerila predviđenih zakonom tj. temeljem ostvarivanja brojčanog praga ili temeljem međunarodnih ugovora. Neodređivanjem teritorijalnog opsega područja na kojima bi poduzimanje mjera iz čl.9. i 10. Povelje bilo opravdano, odluka o uvođenju dvojezičnosti prepuštena je diskrecionoj odluci lokalnih vlasti što dovodi do određenog stupnja neizvjesnosti. OS ESPRMJ navodi primjere gradova Daruvara glede češkog jezika, Belog Manastira glede mađarskog jezika, te Rijeke glede talijanskog jezika u kojima se može utvrditi tradicionalna i značajna prisutnost manjinskih jezika, a da dvojezičnost u njima nije propisana lokalnim statutima. Ova činjenica značajno otežava ili onemogućuje korištenje manjinskih jezika u službene svrhe budući da su ti gradovi glavna upravna središta područja na kojima su spomenuti manjinski jezici značajno i tradicionalno prisutni. Odbor je zaključio da su obveze iz čl.9. i 10. EPRMJ uglavnom formalno ispunjene. Naime, zakonska mogućnost za uvođenje dvojezičnosti postoji, ali da se ona ne provodi u praksi. Izuzetak se, u određenoj mjeri, odnosi na uporabu talijanskog jezika u Istri.

Prema dostupnim podacima, u 2005.god. manjinski su jezici bili uvedeni u službenu uporabu u 61 jedinici lokalne samouprave: u 31 jedinici na temelju zakona, u 26 na temelju statuta te u 4 na temelju međunarodnog sporazuma.⁷ Pravo na dvojezičnost, međutim, u većini slučajeva nije primijenjeno u praksi.⁸

Predsjednica Kluba zastupnika nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru, gđa. Zdenka Čuhnil, sačinila je sljedeći tabelarni prikaz broja općina i gradova u kojima nacionalne manjine imaju i ostvaruju pravo na dvojezičnost temeljem postojećih zakonskih rješenja⁹:

MANJINA	Broj općina i gradova – pravo na dvojezičnost temeljem			Ukupno moguće	Primjena
	Stečenih prava	Po broju stanovnika 1/3 i više	Međunarodnih ugovora		
Talijanska	42	2	5 (3)	47	45
Mađarska	36	2		38	2
Češka	9	1 (1)		9	1
Slovačka	5	1		6	1
Rusinska	4	-		4	Ugrađeno u statute primjenjuje
Ukrajinska	2	-		2	-
Srpska	-	21		21	11 (7 primjena djelomično)
UKUPNO	98	27		127	61

Kao specifično pitanje vezano za reguliranje prava na dvojezičnost ističe se priznavanje jezičnih prava stečenih prema ranije primjenjivanim propisima. Ovaj je problem najizraženiji kod zahtjeva za priznavanje stečenih prava na ravnopravnu službenu uporabu češkog jezika u gradu Daruvaru i mađarskog jezika u gradu Belom Manastiru. Iako je načelo poštivanja stečenih prava propisano odredbama ZUJPNM i UZPNM, zahtjevima predstavnika spomenutih manjina da se statuti gradova Daruvara i Belog Manastira usklade s zakonskim odredbama o poštivanju

stečenih prava glede propisivanja službene dvojezičnosti lokalne vlasti nisu izišle u susret i pravo na dvojezičnost nisu ugradile u lokalne statute.

Zahtjev za uvođenje mađarskog jezika u ravnopravnu službenu uporabu u gradu Belom Manastiru, u kome pripadnici mađarske nacionalne manjine čine oko 10% stanovnika, obrazlaže se pravom stečenim temeljem Uredbe o načinu i uvjetima upotrebe jezika i pisma narodnosti iz 1981.god. Tom je Uredbom bila utvrđena ravnopravna

službena uporaba mađarskog i hrvatsko-srpskog jezika na području nekadašnje općine Beli Manastir. Odredbama Zakona o područjima jedinica lokalne i područne samouprave iz 1993.god. bivša je općina Beli Manastir administrativno podijeljena na devet jedinica lokalne samouprave - osam općina i grad Beli Manastir. Od devet novonastalih jedinica samouprave ravnopravna se službena uporaba mađarskog jezika ostvaruje u dvije, općinama Bilje i Kneževi Vinogradi, u kojima pripadnici mađarske nacionalne manjine čine više od jedne trećine stanovnika. U tim je općinama pravo na dvojezičnost ostvareno samo na dijelovima njihova područja, i to temeljem odredbe čl.6.st.2. ZUJPNM koja predviđa takvu mogućnost. Realno gledajući danas više ne postoji potreba za ravnopravnom službenom uporabom mađarskog jezika u svim novonastalim jedinicama lokalne samouprave. Grad Beli Manastir, međutim, predstavlja lokalno administrativno središte, pa se nepriznavanje stečenog prava odražava na onemogućavanje uporabe mađarskog jezika u službene svrhe kako pripadnika mađarske nacionalne manjine iz grada Belog Manastira, tako i onih sa područja preostalih osam općina.¹⁰

Situacija slična opisanoj odnosi se i na područje 9 jedinica lokalne samouprave, uključujući grad Daruvar, po pitanju priznavanja prava na ravnopravnu službenu uporabu češkog jezika ukinutog 1993.god. Prema mišljenju gđe. Zdenke Čuhnil, saborske zastupnice češke i slovačke nacionalne manjine i predsjednice Kluba zastupnika nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru, Središnji državni ured za upravu ne smatra da treba voditi računa da statuti jedinica lokalne samouprave budu usklađeni sa zakonima i ne želi provesti nadzor nad statutima jedinica lokalne samouprave tamo gdje bi to trebao učiniti.¹¹ Ovo je pitanje razmatrao i Savjet za nacionalne manjine. Savjet je u srpnju 2006.god. donio zaključak da protiv Vlade Republike Hrvatske, odnosno Središnjeg državnog ureda za upravu, podigne ustavnu tužbu ukoliko se pitanje uvođenja dvojezičnosti za češku manjinu u Daruvaru ne riješi do kraja rujna 2006.god.

U nekim općinama u kojima je u službenu uporabu uveden i srpski jezik i ćirilčno pismo, npr. Trpinja i Borovo, problem predstavlja nemogućnost isticanja topografskih oznaka na jeziku i pismu nacionalne manjine. Unatoč nastojanjima općinskih vlasti i zahtjeva upućenih nadležnim institucijama pravo na isticanje naziva naselja na manjinskom jeziku i pismu nije ostvareno. Općine, inače, nisu nadležne postavljati službene table s nazivima naseljenih mjesta na njihovom administrativnom teritoriju. OS ESPRMJ je 2005.god. izvjestio da prema njegovim spoznajama, kako se čini, ne postoje natpisi na kojima bi naziv mjesta bio istaknut i na srpskom jeziku i pismu.

Ostvarivanje prava na izdavanje dvojezičnih osobnih iskaznica ponekad je problematično. Zamijećen je vrlo mali interes za ostvarivanje ovog prava, uz izuzetak pripadnika talijanske nacionalne manjine. Mogućnost ishodovanja dvojezičnih iskaznica na cijelom teritoriju Republike Hrvatske ostvarena je krajem 2004.god., dok su se do tada izdavale samo na područjima na kojima su jezik i pismo pojedinih manjina bili uvedeni u službenu ravnopravnu uporabu. Čini se da na smanjen interes mogućih podnositelja zahtjeva za izdavanje dvojezičnih osobnih iskaznica utječu, između ostalog, nedovoljna upoznatost pripadnika nacionalnih manjina i nadležnih službenika o pravu na izdavanja dvojezičnih osobnih iskaznica na cijelom

teritoriju Republike Hrvatske, zahtjevi za pribavljanjem dokumenata kojima se dokazuje pripadnost određenoj manjini, neprofesionalan odnos nekih službenika prema podnositeljima zahtjeva, ali i strah od isticanja nacionalne pripadnosti te moguće diskriminacije po tom osnovu.

PROGRAMI NA JEZICIMA NACIONALNIH MANJINA NA HRVATSKOJ RADIOTELEVIZIJI (HRT)

U Smjernicama o uporabi manjinskih jezika u elektroničkim medijima VPNM OEES se, između ostalog, navodi da države trebaju propisati primjerene zahtjeve za državne ili javne elektroničke servise glede progama na manjinskim jezicima. Nadalje, države trebaju osigurati da količina vremena određena za emitiranje programa na manjinskim jezicima i njihovo planiranje trebaju odražavati brojnost i koncentraciju pojedine nacionalne manjine, te biti prilagođeni potrebama i interesima njezinih pripadnika.¹²

Člankom 18. UZPNM utvrđena je zadaća postaja radija i televizije na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini da proizvode i/ili emitiraju emisije namijenjene pripadnicima nacionalnih manjina na jezicima nacionalnih manjina.

Dužnost proizvodnje i/ili objavljivanja emisija namijenjenih informiranju pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj na programima HRT utvrđena je u članku 5. Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji.

Ratifikacijom EPRMJ Republika se Hrvatska obvezala da će korisnike sedam manjinskih jezika na područjima na kojima se ti jezici govore i u skladu s stanjem svakog jezika, te ovisno o nadležnostima koju javna vlast ima u toj oblasti i uz poštovanje načela neovisnosti i autonomije medija...ukoliko se radi o javnom radiju ili televiziji, osigurati odgovarajuće pretpostavke za ponudu programskih sadržaja na manjinskim jezicima (EPRMJ čl.11.st.1.a)III).

Hrvatska televizija planirala je u jesen 2002.god. započeti proizvodnju polusatnih emisija na deset manjinskih jezika te emitiranje jedne emisije svakog tjedna.¹³ Međutim, već godinama jedina stalna emisija specijalizirana za teme nacionalnih manjina na programima Hrvatske televizije je magazin "Prizma" koji se emitira jednom tjedno u trajanju od 50 minuta. Prema mišljenju OS EPRMJ zastupljenost manjinskih jezika u "Prizmi" je simbolična, ona nedovoljno omogućuje samostalnu i značajnu prisutnost svakog od sedam jezika koji se štite prema EPRMJ, a korisnici ne mogu znati kada i da li će se njihov jezik pojaviti u emisiji, te da stoga obveze iz EPRMJ nisu ispunjene što se tiče televizije.¹⁴

SO EPRMJ je zaključio da je situacija bolja glede radio programa. Redoviti programi na jezicima nekoliko nacionalnih manjina emitiraju se na regionalnim radio postajama Hrvatskog radija. OS EPRMJ, međutim, nije imao spoznaju o postojanju radio programa na srpskom, rusinskom i ukrajinskom jeziku.¹⁵

Osim opisanih pitanja vezanih za ispunjavanje obveza glede emitiranja televizijskih i radio programa na manjinskim jezicima, predstavnici manjina napominju i da sadržaji i teme tih emisija trebaju biti prilagođeni potrebama i interesima svake pojedine manjine.¹⁶

NAPOMENE:

- ¹ Vidi Zaklada za međuetničke odnose: "Preporuke iz Osla o pravu nacionalnih manjina na upotrebu vlastitog jezika i objašnjenje", veljača 1998.god. (prijevod na hrvatski jezik objavio je Hrvatski pravni centar)
- ² Okrugli stol organizirala je Koalicija za promociju i zaštitu ljudskih prava u okviru dvogodišnjeg programa "Prava manjina u praksi – Nacionalna Strategija za Hrvatsku". Sudionici okruglog stola, njih 28, bili su predstavnici Središnjeg državnog ureda za upravu; Misije OEES u Republici Hrvatskoj; lokalnih i područnih (regionalnih) samouprava; udruga i vijeća nacionalnih manjina; nevladinih organizacija za ljudska prava te članica Odbora stručnjaka Vijeća Europe za Povelju o regionalnim ili manjinskim jezicima iz Republike Hrvatske.
- ³ Jedinice lokalne samouprave su općine i gradovi, dok su jedinice područne (regionalne) samouprave županije
- ⁴ Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina i Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima međunarodni su instrumenti za zaštitu ljudskih prava nastali pod okriljem Vijeća Europe
- ⁵ Vidi Savjetodavni odbor za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina: Drugo mišljenje o Hrvatskoj, prihvaćeno 1. listopada 2004.god.
- ⁶ Vidi Izvješće Odbora stručnjaka o primjeni Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima u Republici Hrvatskoj - Drugi krug praćenja, 7. rujna 2005.god.
- ⁷ Preuzeto iz izlaganja prof.dr.sc.Vesne Cmić-Grotić, članice Odbora stručnjaka Vijeća Europe za Povelju o regionalnim ili manjinskim jezicima iz Republike Hrvatske, na okruglom stolu "Ostvarivanje prava na službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, i programi za manjine na Hrvatskoj radio-televiziji". Zagreb, 24. listopada 2006.god.
- ⁸ Vidi European Commission: Progress Report on Croatia, 9. studenoga 2006.god.
- ⁹ Preuzeto i prilagođeno iz izlaganja g. Roberta Jankovicsa na okruglom stolu održanom u Zagrebu, 24. listopada 2006.god.
- ¹⁰ Isto
- ¹¹ Iz intervjua sa gdom.Zdenkom Čuhnil, Manjinski forum – Bilten agencije Stina, srpanj 2006.god.
- ¹² Vidi VPMN OEES: Guidelines on the use of Minority Languages in the Broadcast Media, listopad 2003.god.
- ¹³ Vidi VPMN OEES: Minority-language related Broadcasting and Legislation in the OSCE, travanj 2003.god.
- ¹⁴ Vidi Izvješće Odbora stručnjaka o primjeni Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima u Republici Hrvatskoj - Drugi krug praćenja, 7. rujna 2005.god.
- ¹⁵ Isto
- ¹⁶ Iz diskusije s okruglog stola održanog 24. listopada 2006.god. u Zagrebu

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Primjena zakonskih rješenja glede ostvarivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine u određenim je situacijama i na nekim lokalnim područjima još uvijek problematična. Ovaj se problem, prije svega, odnosi na poštivanje i primjenu zakonskih odredbi koje jamče ostvarivanje ranije stečenih prava na ravnopravnu službenu uporabu materinskog jezika češke nacionalne manjine u Daruvaru i mađarske u Belom Manastiru. Relativno visok zakonom predviđeni broječni prag za ostvarivanje prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine i prepuštanje reguliranja prava na dvojezičnost diskrecijskoj odluci vlasti jedinica lokalne samouprave kada obvezno uvođenje dvojezičnosti nije propisana zakonom dovode u praksi do određene neizvjesnosti glede ostvarivanja tog prava u nekim slučajevima. To dovodi i do nepoduzimanja mjera te neispunjavanja obveza iz Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima po pitanju određenih jezika zaštićenih Poveljom. Spomenuti se problemi odnose i na isticanje dvojezičnih ili višejezičnih topografskih oznaka koje ovisi o uvođenju jezika i pisma nacionalne manjine u ravnopravnu službenu uporabu.

Ostvarivanje prava na izdavanje dvojezičnih osobnih iskaznica, koje se jamči na cijeloj teritoriji Hrvatske i nije uvjetovano uvođenjem dvojezičnosti na nekom području, ponekad je problematično.

Primjerena zastupljenost manjinskih jezika u programima Hrvatske televizije nije ostvarena dok je situacija bolja glede programa regionalnih postaja Hrvatskog radija, ali samo u slučaju zastupljenosti nekih jezika.

U cilju prevazilaženja uočenih problema hrvatske bi vlasti trebale:

- u najkraćem roku provesti nadzor nad statutima relevantnih jedinica lokalne samouprave i utvrditi njihovu usklađenost sa zakonskim odredbama kojima se jamči ostvarivanje prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine te poduzeti učinkovite mjere za puno ostvarivanje tog prava u praksi, uzimajući u obzir i obveze preuzete ratifikacijom međunarodnih instrumenata;
- osigurati informiranost pripadnika nacionalnih manjina te nadležnih službenika o pravu i uvjetima ishodovanja dvojezičnih osobnih iskaznica na cijeloj teritoriji Republike Hrvatske. Informacije trebaju biti vidno istaknute u svim policijskim upravama;
- poduzeti mjere kojima bi se omogućila primjerena zastupljenost jezika nacionalnih manjina na programima Hrvatske radio-televizije sukladno zakonima i relevantnim međunarodnim standardima, te iskazanim interesima i potrebama govornika različitih manjinskih jezika.

Ova publikacija izrađena je u okviru programa Prava manjina u praksi u jugoistočnoj Europi – Nacionalna strategija za Hrvatsku koju provodi Koalicija za promociju i zaštitu ljudskih prava. Program je inicijativa King Baudouin fondacije u partnerstvu s fondacijom Charles Stewart Mott i Soros fondacijom.

Autor teksta je Ljubomir Mikić iz Centra za mir, pravne savjete i psihosocijalnu pomoć, Vukovar. Tekst nužno ne održava stavove Koalicije za promociju i zaštitu ljudskih prava ili stavove fondacije King Baudouin.

Koalicija za promociju i zaštitu ljudskih prava. Objavljeno u prosincu 2006.god.

Objavlivanje publikacije podržano od:

